

Kunnat uudistuvat ja maakunnat tulevat – olemmeko valmiit?

Jari Koskinen

Varsinais-Suomen maakuntatilaisuus
9.6.2017

Valmistelu pohjautuu strategiamme lähtöajatukseseen yhtenäisestä kunta- ja maakuntakentästä, joka mahdollisimman saumatta palvelisi sille yhteisiä asukkaita ja yhteisöjä.

Missio

**Teemme kuntien ja
maakuntien kanssa
kestävää tulevaisuutta**

Askeleen edellä

Visio

Yhteistyötä yli rajojen

**Onnistuva Suomi
tehdään lähellä**

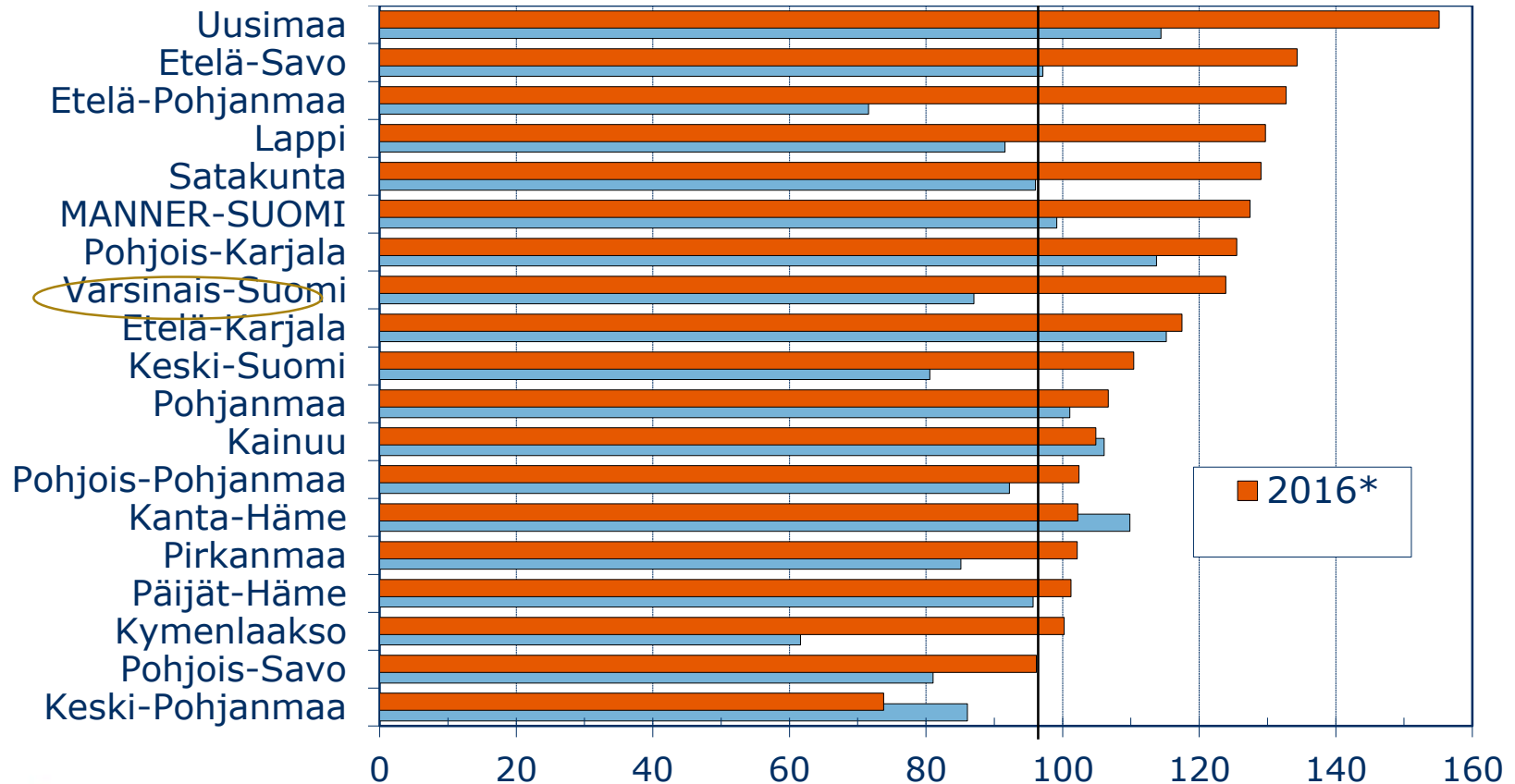
Uudistava kulttuuri

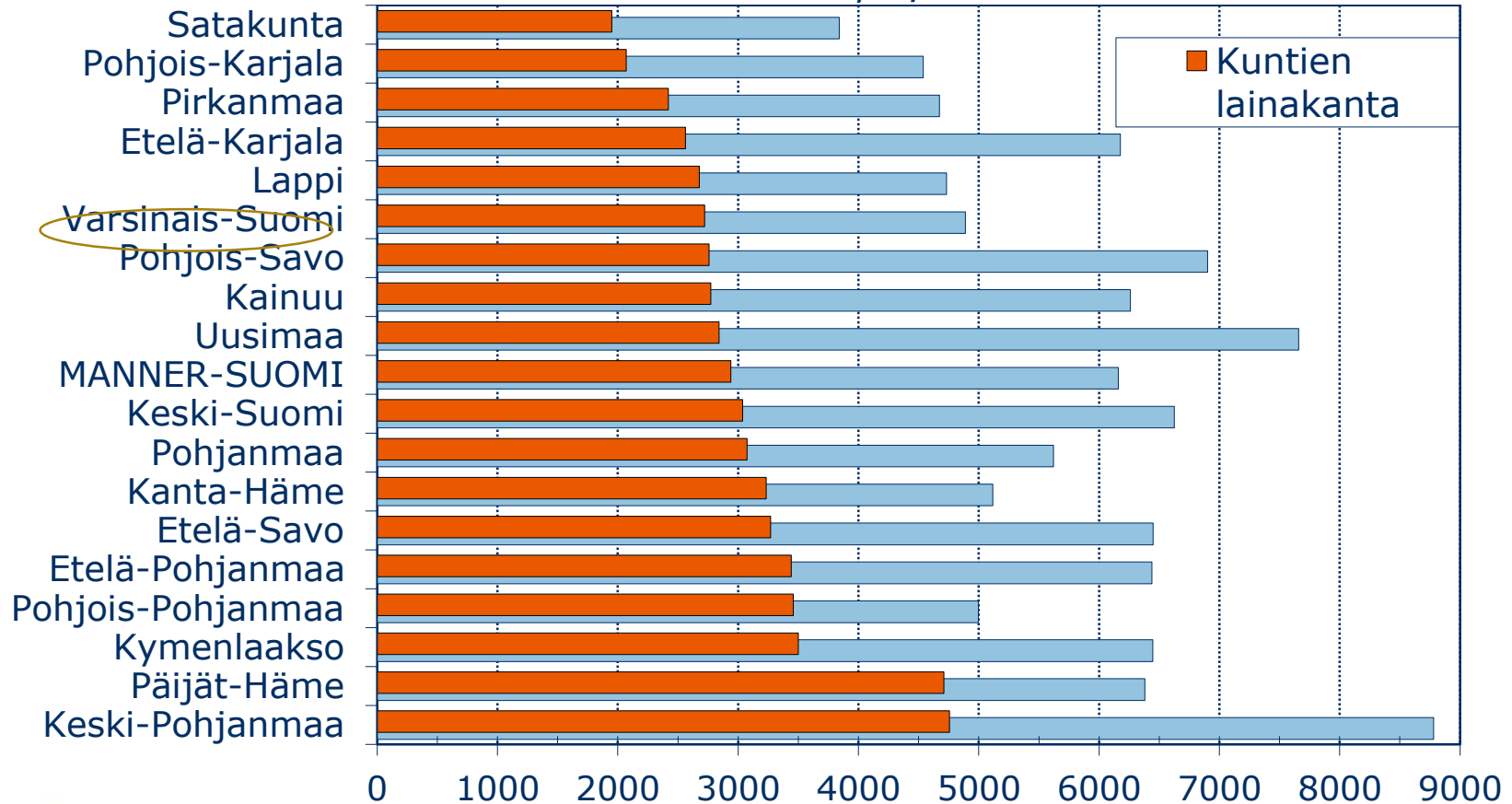
Kuntaliiton toiminnan keskeisiä indikaattoreita v. 2016

192 edunvalvontatoimenpidettä salkussamme	(2015: 182, 2014: 170)
128 eduskunta- ja ministeriökuulemista	(2015: 92)
291 edunvalvontaan liittyvää kirjallista lausuntoa	(2015: 227)
138 nimeämispyyntöä työryhmiin	(2015: 114)
85 kehitysprojektia salkussamme	(2015: 66, 2014: 66)
92 kunta-alan verkostoa salkussamme	(2015: 75)
235 kuntaa mukana kehitys- ja tutkimusprojekteissa	(2015: 256, 2014: 135)
118 kuntaa mukana verkostoissa	(2015: 138, 2014: 100)
6000 henkilöjäsentä verkostoissa (n.)	
3339 osumaa verkkouutisissa (Kuntaliiton näkyvyys)	(2015: 3160, 2014: 3577)
3723 osumaa paineituissa sanomalehdissä (liiton näkyvyys)	(2015: 3216, 2014: 3 010)
321 262 verkkojulkaisujen latausta	(2015: 280 000)
7 600 osallistujaa Kuntamarkkinoilla	(2015: 7 500, 2014: 7 200)
96 952 erillistä käyntiä kunnat.netissä / kk	(2015: 93454, 2014: 92405)

Kuntien vuosikate %:a poistoista maakunnittain vuonna 2016 sekä vuosien 2012-2016 keskiarvo

Kuntien sekä kuntakonsernien lainakanta 31.12.2016 maakunnittain, €/asukas

Mitä kunta tekee tulevaisuudessa?

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen

- Varhaiskasvatus
- Esi- ja perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Vapaa sivistystyö
- Taide- ja kulttuuripalvelut
- Kirjastopalvelut
- Nuorisopalvelut
- Liikuntapalvelut

Kunnan elinvoiman edistäminen

- Paikkakunnan vetovoimaisuus
- Vaikeasti työllistyvien tuki: etsivä nuorisotyö, työpajat, työttömyyden pitkittymisen ehkäisy, kaupunginosatyö
- Kotouttaminen
- Elinkeinpolitiikka: yritysneuvonta, kehittämishankkeet, yritystontit, alueen markkinointi, avoin data
- Resurssiviisaat toimintatavat

Elinympäristön kehittäminen

- Maapolitiikka
- Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu
- Liikenne, joukkoliikenne, Tieverkkojen rakentaminen ja ylläpito
- Vesihuolto
- Jätehuolto
- Energiantuotanto ja -jakelu
- Rakennusvalvonta
- Asuntotoimi
- Ympäristönsuojelu ja terveellisen elinympäristön turvaaminen
- Turvallisuudesta ja varautumisesta huolehtiminen

Kuntalaisen hyvinvoinnin edistäminen

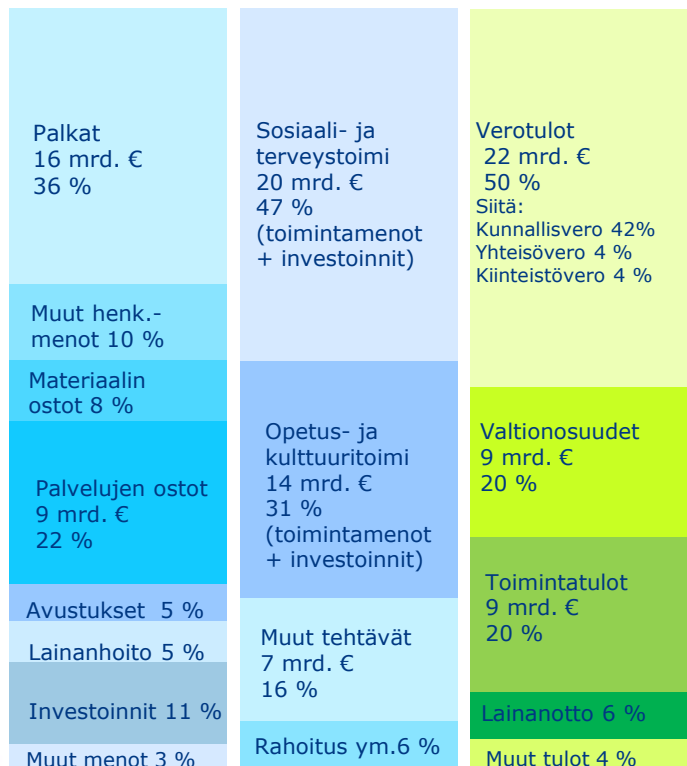
Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

- Monipuoliset osallistumismahdollisuudet
- Paikallinen yhteisöllisyys
- Viestintä ja vuorovaikutus
- Vaalit ja edustuksellinen demokratia
- Kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuudet
- Asukkaiden omaehtoinen toiminta

Kuntien ja kuntayhtymien talous nyt ja tulevaisuudessa

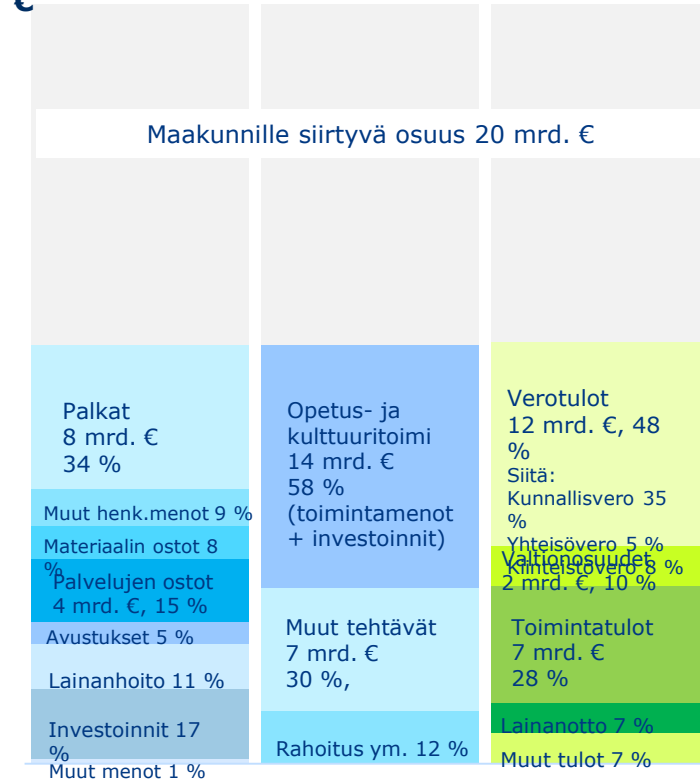
Tulos- ja rahoituslaskelman mukaiset ulkoiset tulot ja menot.

ARVIO VUODELLE 2017 noin 44 mrd. €

Tulos- ja rahoituslaskelman mukaiset ulkoiset tulot ja menot.

HAHMOTELMA VUODESTA 2019 noin 24 mrd. €

Uskalla kokeilla -ohjelma

Edistämme kunnissa ja alueilla kokeilukulttuuria, joka nopeuttaa reagointia ja ennakointia yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisussa.

LED-valaistuksen kehittymisen myötä Salossa heräsi kiinnostus siihen, mitä muuta kuin valaisemista uudella tekniikalla voisi tehdä. Millaista tietoa valaisin tai siihen liitetty jokin toinen laite voisi välittää?

Ja siitä alkoi tositarina.

Valaistaan vain silloin, kun on tarve

Valaistaan vain silloin, kun on tarve. Tällöin energian kulutus alenee entisestään. Nykyisillä hinnoilla takaisinmaksu on vielä hidasta, mutta arvo piilee siinä, mitä kaikkea muuta nykyteknologian avulla voi tehdä.

Mitä valaisin voi kertoa?

Valaisimen tai siihen liitetyn laitteen kautta voidaan saada paljon tietoa. Jo yksi valaisimeen yhdistetty sensori voi kerätä ja välittää monenlaista tietoa liikkujista ja liikkumisesta.

Tiedon analysointi avaa uusia mahdollisuuksia

Tarkan liikennetiedon avulla voidaan arvioida liikenneverkon kuormitusta ja reagoida reaaliaikaisesti muuttuviin tilanteisiin. Tämä teknologia tuo esiin myös Internet of Thingsin ja Big Datan mahdollisuudet.

Mitä teemme? Salon kaupunki kokeilee yhdessä Lumine Solutions Oy:n kanssa LED-katuvalojen ohjaamista liiketunnistimilla. Kaupunki on vaihtanut elohopeavalaisimet LED-valaisimiksi, joita voi ohjata tarkemmin kuin perinteisiä valaisimia.

Mikä sai meidät uskaltamaan? LED-valaistuksen kehittymisen myötä meillä heräsi kiinnostus siihen, mitä muuta kuin valaistusta uudella tekniikalla voi tehdä. Kehittyneemmän ohjauksen myötä tulee mahdolliseksi kommunikoida jopa yhden valaisimen tarkkuudella. Kiinnostuimme, voisiko samalla kommunikoida myös toiseen suuntaan. Mitä valaisin voisi kertoa tai mitä valaisimeen liitetty jokin toinen laite voisi kertoa?

Missä onnistuimme? Jo pelkkä mahdollisuus ohjata valaistusta entistä tarkemmin tuo säästöä sähkönkulutuksessa. Luonnollisesti se vaatii investointeja eikä jo ennestään alhaisen sähkö-

kulutuksen lisäalennus välttämättä maksa sitä takaisin. Ennalta arvaamatta havahduimme kuitenkin sivutuotteena saatavan tiedon arvosta. Pelkän liikkumistiedon perusteella voidaan seurata liikenneverkon kuormitusta ja arvioida kunnossapitotoimien laajuus ja tärkeysjärjestys uudestaan. Monille liiketoiminnoille on hyötyä siitä tiedosta, paljonko ja mihin aikaan kohteiden ohi liikutaan. Näiden mahdollisuuksien tarkempi tutkiminen ja arvotus on vasta käynnistynyt. On myös mahdollista, että saamme olla mukana kehittämässä uutta tuotetta, jota jatkossa suunnitellaan ja valmistetaan Suomessa, ehkä jopa oman kaupunkimme alueella.

Mitä tästä opimme? Uuden tekniikan kokeilemisen yhteydessä tulee aina vastaan yllättäviä ja ennakoimattomia teknisiä seikkoja. Myös tässä tapauksessa saatiin arvokasta palautetta siitä, mikä toimii tai mikä ei.

MeUskaltajat Rusko

Olipa kerran kunta, joka kokeili kaupallista oppimisympäristöä. Se osoittautui liian raskaaksi, joten yhdessä opettajien kanssa ryhdyttiin ideoimaan uutta.

Ja siitä alkoi tositarina.

Opentunti on opettajien käyttöön Ruskossa kehitetty suunnittelutyökalu, joka mahdollistaa suunnitelmien ja ideoiden levittämisen ilman erillisiä alustoja.

Rusko

Opentunti

Suunnittelun avoimuus

Opentunti on opettajien käyttöön kehitetty suunnittelutyökalu, joka mahdollistaa suunnitelmien avoimuuden sekä oppilaille että opettajille.

Joukkovoimaa arjesta

Opentunnin ajatuksena on luoda arjesta joukkovoimaa. Ideoiden leviämiseen ei tarvita erillisiä alustoja, vaan opettajan itselleen tekemä suunnittelutyö tai muu pedagoginen työ on hänen halutessaan automaattisesti myös muiden tavoitettavissa.

Ilmainen työkalu käytössä jo Ruskossa, Naantalissa, Raisiossa, Mynämäellä, Maskussa, Paraisilla, Turussa ja Kruunupyssä

Opentunti on otettu Ruskon lisäksi käyttöön monissa muissa kunnissa. Opentunti on ilmainen ja vuoden 2016 alusta perustettu Opentunti Ry jatkaa kuntien välisen yhteistyön edistämistä ja järjestelmän jatkokehittämistä.

Ruskolaiset lehtorit
Marko Mäenpää ja
Janne Korsimo kertovat:

Mitä teemme? Tarjoamme valtakunnallisen ja avoimen paikan hyvien opetuskäytäntöjen ja -menetelmien leviämiseen arjesta välittömästi muiden opettajien käyttöön ilman merkittävää lisäresurssia.

Mikä sai meidät uskaltamaan? Koulun muutoksen myötä suunnittelun ja yhteistyön tarve lisääntyy, mutta valtakunnallisesti avoimia järjestelmiä, jotka tukisivat samalla opettajan arkea, ei ollut.

Missä onnistuimme? Olemme onnistuneet luomaan toimivan järjestelmän, jota joukko opettajia käyttää eri kunnissa. Olemme pystyneet toimittamaan järjestelmän ilmaiseksi kunnille. Järjestelmään tulee säännöllisesti uusia avoimia suunnitelmia.

Järjestelmä on saatu integroitua osaksi oppilashallintojärjestelmää, joka helpottaa viestintää opettajan ja oppilaiden välillä.

Mitä tekisimme toisin? Palvelun markkinointi kunnille ja opettajille on osoittautunut vaikeammaksi kuin alun perin kuviteltiin. Hankkeeseen pitäisi varata enemmän resursseja markkinointiin ja koulutukseen paikallisesti.

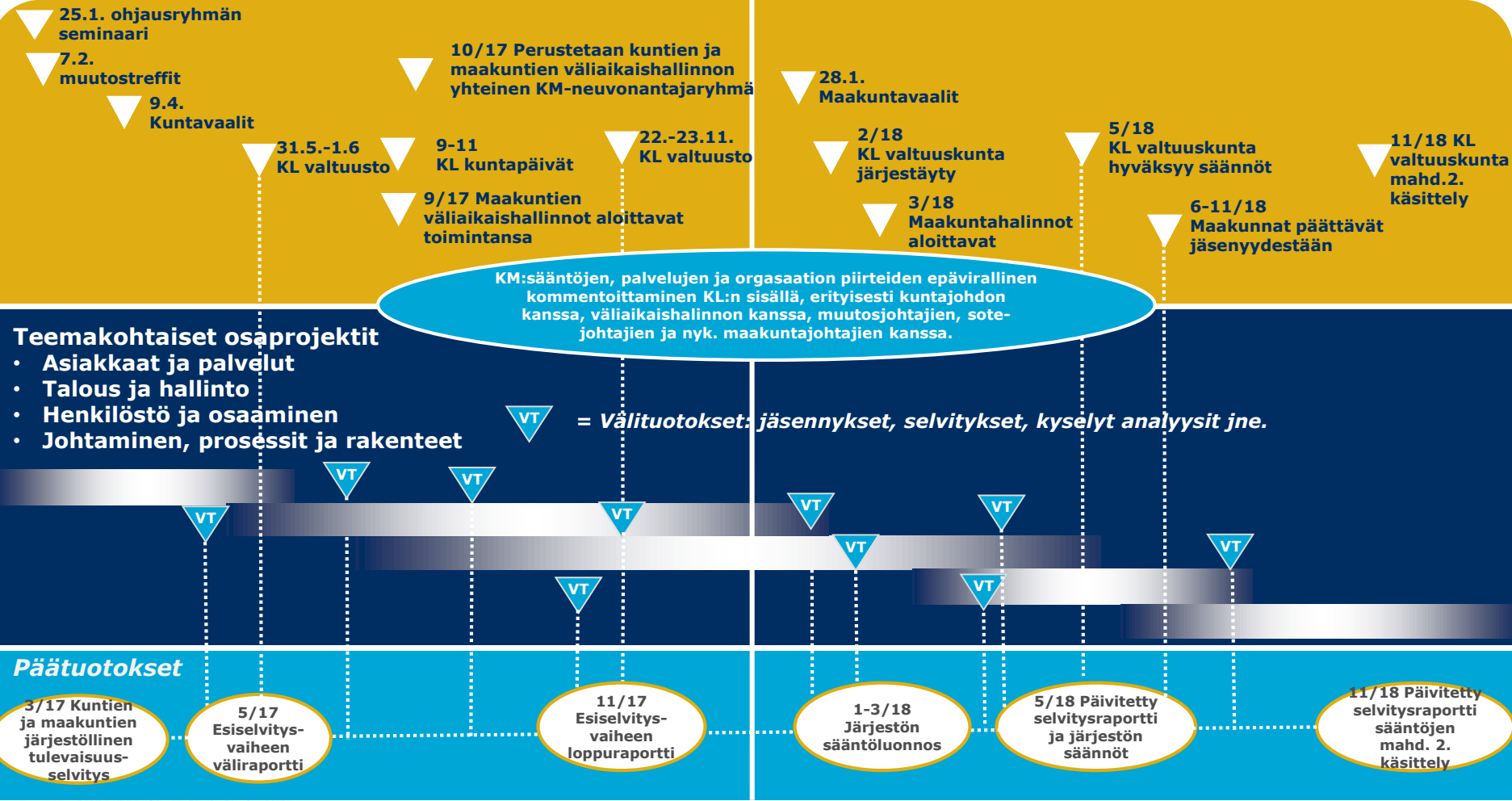
Mitä tästä opimme? Kuntien yhteistyömallien leviäminen ja uuden työtapen omaksuminen vaatii markkinointia, koulutusta ja käyttöönottoa. Yhteistyöprosessit eivät käynnisty itsestään tai pelkän järjestelmän avulla, vaikkakin ne parantaisivat laatua tai säästäisivät rahaa pidemmällä aikavälillä.

#kokeilevakunta
#meuskaltajat

2017 Esiselvitysvaihe

2018 Valmistelu- ja päätöksentekovaihe

Kuntien ja maakuntien toimintakokonaisuus

***) YHTEISEN JÄRJESTÖN TOIMINNAN NÄKÖKULMASTA HAASTAVIMMAT OSA-ALUEET**

Kuntien toiminta

Maakuntien toiminta

Yhteenvedo (1/2)

Mitä hyötyä Kuntaliiton perustalle valmisteltavasta uudesta järjestöstä voisi olla?

- Kattaisi koko paikallisen ja alueellisen demokratian pohjalta toimivan osan julkishallintoa.
- Potentiaaliset synergiahyödyt kuntia ja maakuntia yhdistävissä teemoissa ovat laajoja. Yhteisiä suuria nimittäjiä ovat erityisesti asukkaiden itsehallinto ja demokratia, rahoitusperiaate ja normien väljentäminen, elinvoima sekä asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen.
- Muodostuisi yhtenäinen järjestäytyminen työnantajatoiminnan (uusi KT) ja eläkeasioiden (Keva) kanssa.
- Yhteistyön ja vuorovaikutuksen rakentaminen ja vastakkainasettelun välttäminen. Järjestö loisi käytännön yhteistyörakenteita. Kunnan ja maakunnan yhteinen asukas ja yhteisöt keskiössä.
- Nykyistäkin Kuntaliittoa suurempi painoarvo yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa niissä asioissa, joita järjestö ajaa. Laajemmat hartiat. Vahva neuvottelija valtion kanssa.

Keskeinen osa toimintaa olisi potentiaalisten intressiristiriitojen ennakoiva tunnistaminen ja toiminnan jatkuva suuntaaminen ja kehittäminen tältä pohjalta.

Yhteenveto (2/2)

Mitä riskejä Kuntaliiton perustalle valmisteltavasta uudesta järjestöstä voisi koitua?

- Maakuntien todellinen luonne jäisi kauas itsehallinnollisesta organisaatiosta, vaan ne käytännössä olisivat valtionhallinnon alaista toimintaa. Tällöin niiden paikka ei olisi luontevaa olla kuntien kanssa yhteisessä järjestössä.
- Resurssien jakoon liittyvä kysymykset, joissa muutokset julkisen talouden kehityksessä eivät saisi olla puhtaasti toisen osapuolen voitto ja toisen tappio
- Intressiristiriidat kuntakentän ja maakuntien välillä, joita ei kyettäisi rakentavasti käsittelemään ja johtamaan yhteisen liiton sisällä
- Uudella järjestöllä on yhä laajempi toimintakenttä ja kokonaisuus ml. uusien maakuntien yhä laajempi yhtiömuotoinen palvelurakenne. Myös nykyisiä valtion organisaatioita olisi tulossa mukaan järjestön toimintaan, jotka eivät ole olleet Kuntaliiton kaltaisen organisaation jäseniä tai sen tarjoamien palvelujen piirissä aiemmin.
- Järjestön toiminnan kohdentuminen ja/tai talous- ja henkilöstöresurssien jakautuminen epätarkoituksenmukaisesti kuntia ja maakuntia koskettavien toimintojen tai teemojen välillä.

Kuntaliiton muutostuki sote- ja maakuntauudistuksessa

Mitä on muutostuki?

- Asiakaslähtöistä vuorovaikutusta, kuntien ja maakuntien tarpeiden tunnistamista
- Palautteen huomioimista toiminnan kehittämisessä
- Asiakaslähtöisiä, kuntien ja maakuntien tarpeisiin räätälöityjä palveluja:
 - » Suoraa, henkilökohtaista neuvontaa
 - » Työkaluja, oppaita, ohjeita
 - » Verkostoyhteistyötä ja koulutusta
 - » Ajankohtaista tilanne- ja tutkimustietoa
 - » Kuntien ja maakuntien tavoitteita tukevaa edunvalvontaa ja viestintää
- Palvelujen priorisointia ajassa, oikea-aikaisuutta ja nopeaa reagointia
- Käytännönläheistä, hyvin saavutettavaa ja konkreettista tukea, joka soveltuu kunnan ja maakunnan arkityöhön
- Laaja asiantuntijaverkosto kuntien ja maakuntien tukena

Tunnistettuja muutostukitarpeita

Yleinen tilannekuva

- » mistä on kysymys, missä mennään, uudistuksen sisältö, tavoitteet, aikataulut?

Kuntien ja maakuntien strategiat

- » mihin menossa, missä ja mitä halutaan olla vuonna 2025?

Muutosjohtaminen

- » miten ja millä muutosta johdetaan?

Hallinto, johtaminen ja konsernijohtaminen

- » miten kuntien, maakuntien ja konsernien hallinto ja johtaminen järjestetään?

Omistajapolitiikka

- » miksi ja mitä omistetaan, miten omistuksia hallitaan?

Juridiikka

- » uudistuksen laillisuusperusta, sopimukset, säännöt, ohjeet, yhtiöittämiset, toiminta markkinoilla?

Tukipalvelut

- » talous- ja henkilöstöhallinto, ict, kiinteistöjärjestelyt, ruokapalvelut, hankinnat,...?

Kasvupalvelut

- » maakuntien ja kuntien roolit ja vastuut?
- » alueelliset erityisratkaisut?

Muita tarpeita?

- » ...

Kuntaliiton muutostuki käytännössä

www.kuntaliitto.fi/muutostuki

Tuen muoto	Tuki kunnille	Tuki maakunnille
Suora, henkilökohtainen neuvonta	- Neuvontapalvelu muutostuki@kuntaliitto.fi - Yksiköiden ja asiantuntijoiden antama suora neuvonta	- Neuvontapalvelu muutostuki@kuntaliitto.fi - Yksiköiden ja asiantuntijoiden antama suora neuvonta
Työkalut, oppaat ja ohjeet	- Taloussuunnittelun Jakoavain - Kuntaliiton oppaat, mm. Kunnasta maakuntaan – siirtymävaiheen järjestelyt - Mallinnukset kuntien ja maakuntien välisistä sopimuksista - Hyvät käytännöt kuntien ja maakuntien väliselle yhteistyölle ja neuvottelumenettelylle - Ennakoinnin työkalut	- Opas sopimusten siirtymisessä huomioitavista seikoista - Kehittämisaloite konsernihallinnon rakenteesta - Ehdotus asiakirjahallinnoksi - Hallintosääntöpohja - Väliaikaishallinnon työjärjestys (luonnos)
Verkostot ja koulutus	- Seminaarit ja koulutustilaisuudet - Verkostotapaamiset - Valtuutetut tulevaisuuden kunnan rakentajina - luottamushenkilövalmennus	- Verkostotapaamiset - Muutostreffit - Maakuntahallitusten puheenjohtajien valmennusohjelma
Tilannekuvat ja tutkimustieto	- Muutoksen tilannekuva: sähköinen ajankohtaiskatsaus - Uudistusten reaaliaikainen arviointitutkimus - Tutkimustuloksia mm. henkilöstötutkimuksesta, kuntalaiskyselystä, päättäjäkyselystä sekä johtamisjärjestelmistä ja strategioista	- Muutoksen tilannekuva: sähköinen ajankohtaiskatsaus - Uudistusten reaaliaikainen arviointitutkimus - Mm. valmistelun tilannekuvat
Edunvalvonta	- Lausunnot - Kannanotot - Valiokuntakuulemiset - Julkinen keskustelu	- Lausunnot lakiluonnoksista - Kannanotot mm. väliaikaishallinnon rahoituksesta - Valiokuntakuulemiset - Julkinen keskustelu

Seuraa Kuntaliittoa ja keskustele maakuntatilaisuuksista sosiaalisessa mediassa

[Facebook.com/Kuntaliitto](https://www.facebook.com/Kuntaliitto)

Tykkää ja seuraa Kuntaliittoa!

[Twitter.com/Kuntaliitto](https://twitter.com/Kuntaliitto)

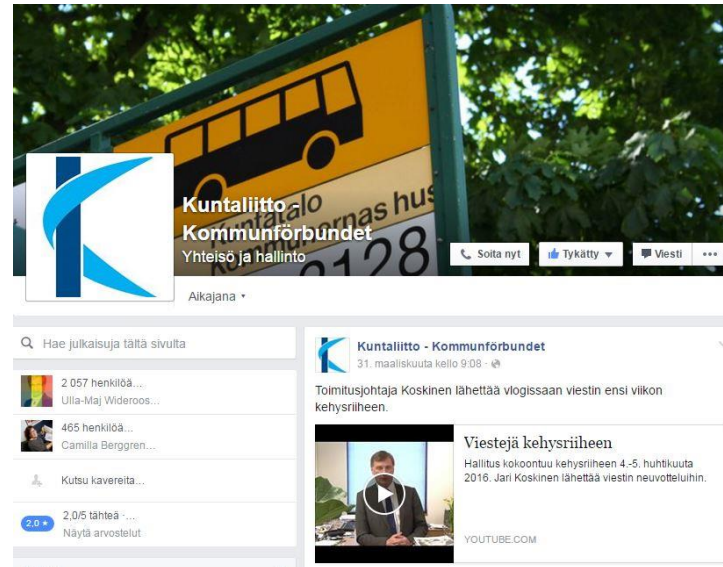
@Kuntaliitto #maakunnat

[Youtube.com/Kuntaliitto](https://www.youtube.com/Kuntaliitto)

Vlogeja ja videoita, käy kurkkaamassa!

Lisätietoa

www.kuntaliitto.fi/maakuntatilaisuudet

Kiitos mielenkiinnostasi!
Tack för visat intresse!

Aineistot

www.kuntaliitto.fi/maakuntatilaisuudet